

TISKOVÁ ZPRÁVA č. 36/23

V Lucemburku dne 16. února 2023

Stanovisko generálního advokáta ve věci C-520/21 | Bank M. (Důsledky zrušení smlouvy)

Generální advokát Collins: po zrušení smlouvy o hypotečním úvěru z důvodu zneužívajících ujednání mohou spotřebitelé uplatňovat vůči bankám nároky, které jdou nad rámec vrácení peněžitého plnění; banky tak činit nemohou

Je věcí vnitrostátních soudů, aby na základě vnitrostátního práva určily, zda mají spotřebitelé právo uplatňovat takové nároky, a pokud ano, rozhodnout o jejich opodstatněnosti

V roce 2008 A. S. a jeho manželka, E. S., uzavřeli s Bank M. smlouvu o hypotečním úvěru za účelem výstavby domu. Úvěr byl denominován a vyplacen v polských zlotých (PLN), ale – podobně jako tisíce dalších hypotečních úvěrů poskytnutých spotřebitelům v Polsku na počátku 21. století – byl indexován na švýcarský frank (CHF). Měsíční splátky úvěru měly být placeny v PLN po přepočtu podle kurzu pro prodej CHF uvedeného v kurzovním lístku platném u Bank M. v den splatnosti každé měsíční splátky úvěru.

Vzhledem k tomu, že měl A. S. za to, že sporná úvěrová smlouva obsahuje zneužívající ujednání, které mohou způsobovat její neplatnost jako celku podle polského práva, podal proti Bank M. žalobu u Sądu Rejonowego dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie (okresní soud pro Varšavu-střed ve Varšavě, Polsko; dále jen „předkládající soud“). Argumentoval tím, že Bank M. obdržela měsíční splátky úvěru bez právního nebo smluvního základu a měla z nich prospěch. Domáhal se toho, aby mu Bank M. vyplatila náhradu za využívání jeho finančních prostředků bez smluvního základu, za ztrátu příležitosti dosahovat zisk v důsledku dočasného znemožnění využívat své finanční prostředky a za snížení kupní síly peněz, které převedl bance.

Předkládající soud se Soudního dvora táže, zda směrnice o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách¹ (dále jen „směrnice“) a zásady efektivity, právní jistoty a proporcionality musí být vykládány v tom smyslu, že brání takovému výkladu vnitrostátních předpisů, podle kterého jsou v případě, kdy je smlouva o úvěru uzavřena mezi bankou a spotřebitelem prohlášena za neplatnou v celém rozsahu, smluvní strany oprávněny uplatňovat vzájemné nároky jdoucí nad rámec vrácení peněžitého plnění poskytnutého na základě této smlouvy a zaplacení zákonných úroků z prodlení plynoucích od výzvy k zaplacení.

Generální advokát Anthony Michael Collins ve svém dnešním stanovisku připomíná, že směrnice neupravuje důsledky rozhodnutí o tom, že spotřebitelská smlouva po vynětí zneužívajících ujednání již nadále právně neexistuje.

Tyto důsledky přísluší stanovit členským státům, a to prostřednictvím jejich vnitrostátního práva a v souladu s unijním právem.

Pokud jde o nároky spotřebitele vůči bance, generální advokát Collins se domnívá, že **směrnice nebrání**

¹ Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26).

ustanovením vnitrostátních právních předpisů, která usnadňují spotřebiteli uplatnit nároky jdoucí nad rámec vrácení splátek úvěru zaplacených na základě neplatné smlouvy o hypotečním úvěru a zákonných úroků z prodlení plynoucích od výzvy k zaplacení, ani vnitrostátní judikatuře, která tato ustanovení vykládá. Přísluší však vnitrostátnímu soudu, aby s ohledem na vnitrostátní právo určil, zda spotřebitelé mají právo takové nároky uplatňovat, a pokud ano, rozhodl o jejich opodstatněnosti.

Toto řešení je odůvodněno cílem směrnice zajistit spotřebitelům vysokou úroveň ochrany. Smluvní ujednání, které je považováno za zneužívající, nemá pro spotřebitele závazné účinky, a proto by měla být obnovena jeho faktická a právní situace, ve které by se nacházel, kdyby uvedené ujednání nebylo ve smlouvě obsaženo. Podle názoru generálního advokáta může možnost uplatňovat rozsáhlejší nároky přimět spotřebitele k tomu, aby využívali svých práv, která pro ně vyplývají ze směrnice, a současně odradit banky od vkládání zneužívajících ujednání do svých smluv.

Pokud jde o možnost, že by banka uplatňovala obdobné nároky vůči spotřebitelům, generální advokát Collins zastává opačný názor. Doporučuje Soudnímu dvoru, aby **banka nebyla oprávněna uplatňovat vůči spotřebiteli nároky, které jdou nad rámec vrácení převedené jistiny úvěru a zaplacení zákonných úroků z prodlení plynoucích od výzvy k zaplacení.**

V odůvodnění generální advokát Collins uvádí, že ke zrušení smlouvy o hypotečním úvěru dochází v důsledku toho, že banka do této smlouvy vložila zneužívající ujednání. Poskytovatel by neměl mít žádnou ekonomickou výhodu ze situace, která nastala z důvodu jeho vlastního protiprávního jednání. **Banka by nebyla odrazována od používání zneužívajících ujednání ve smlouvách o úvěru uzavíraných se spotřebiteli, pokud by navzdory zrušení těchto smluv mohla spotřebitelům účtovat odměnu ve výši tržní ceny za užívání jistiny úvěru. Taková situace by dokonce mohla vést k tomu, že by pro banku bylo výhodné zneužívající ujednání vůči spotřebitelům uplatňovat.**

Generální advokát Collins dále poznamenává, že dlužníci obecně nejsou schopni posoudit částku, kterou by po nich banka mohla požadovat, předtím, než se rozhodnou, zda je v jejich zájmu napadnout přítomnost zneužívajících ujednání v úvěrových smlouvách. Složitá povaha kritérií uplatňovaných dle vlastního uvážení bank, která banky používají pro účely výpočtů odměn za použití jistiny, a k tomu, že požadované částky jsou obvykle splatné na požádání, by mohla spotřebitele ještě více odradit od uplatnění jejich práv podle směrnice. Taková situace by zbavila směrnici její účinnosti a vedla by k výsledku neslučitelnému s cíli, které sleduje.

Generální advokát Collins konečně poznamenává, že argument o stabilitě finančních trhů v Polsku nemá žádnou váhu v kontextu výkladu směrnice, jejímž cílem je především ochrana zájmů spotřebitelů. **Banky jakožto subjekty práva mají povinnost uspořádat své záležitosti takovým způsobem, aby respektovaly všechna její ustanovení.**

UPOZORNĚNÍ: Soudní dvůr není stanoviskem generálního advokáta vázán. Úlohou generálních advokátů je zcela nezávisle navrhnout Soudnímu dvoru právní řešení věci, která jim je přidělena. Soudci Soudního dvora začínají nyní v uvedené věci rozhodovat. Rozsudek bude vydán později.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) stanoviska se na internetové stránce CURIA zveřejňuje v den, kdy je generální advokát přednesl.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazové záznamy z přednesení stanoviska jsou dostupné na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106.

Zůstaňte ve spojení!

